NAJPOPULARNIJI PRIRUČNIK U EVROPI

Hedvig
Montgomeri

MUDAR RODITELJ

SREĆAN PREDŠKOLAC

Vreme je za vrtić!
Od druge do šeste godine

Prevela Sanja Stefanjesko

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2020.

Naziv originala:
Hedvig Montgomery
FORELDREMAGI – BARNEHAGEÅRENE

Copyright © Hedvig Montgomery & Eivind Sæther 2019
Published by agreement with Salomonsson Agency

This translation has been published with the financial support of NORLA

Translation Copyright © 2020 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03215-4

ČUVAMO PRIRODU

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

SADRŽAJ

7 ..... Vaše dete
11 ..... Novi svet se otvara

SEDAM KORAKA

19 ..... 1 Veza
33 ..... 2 Intenzivna osećanja
53 ..... 3 Radite na svojim obrascima ponašanja
75 ..... 4 Zabrane i kažnjavanje – oprez!
93 ..... 5 Negujte svoju partnersku vezu
111 ..... 6 Vanredno stanje
127 ..... 7 Dajte detetu (malo) slobode

138 ..... **VELIKA PITANJA**
140 ..... Vrtić
155 ..... Svađe između braće i sestara
173 ..... Ishrana
183 ..... Spavanje
193 ..... Vreme pred ekranom i društvene mreže
202 ..... Razvod i pitanje starateljstva
209 ..... Pričajte o svemu
220 ..... Kada je naročito teško

230 ..... Hvala svim pametnicama

VAŠE DETE

Deca proživljavaju ogromne promene u uzrastu od druge do šeste godine. Što se više bliže drugoj granici starosne grupe, sve su veće razlike između pojedine dece. Kada pođu u školu, neka deca već umeju sama da se vrate kući i spreme sebi užinu, a drugoj je još potrebna pomoć kada idu u ve-ce. Neka ne znaju ni jedno jedino slovo, neka već čitaju knjige. Zato je veoma teško tačno odrediti stepen razvoja deteta, ali to, uostalom, i nije toliko bitno. Ključno je da se uvek trudite da posmatrate svoje dete upravo onakvo kakvo jeste. Razlike su velike, ali će se ubrzo izjednačiti. Ako pristupate detetu takvom kakvo jeste, već ste odmakli na putu rešavanja roditeljskog zadatka.

Nazvala sam ovu knjigu po predškolskom uzrastu, iako znam da ne mogu ili ne žele svi da upišu dete u predškolsku ustanovu. Postoji onoliko načina da se organizuje svakodnevica koliko ima porodica. Nije važno kako izgledaju vaša porodica i vaš život, ako ste pronašli raspored koji vam odgovara. Nadam se da će vam ova knjiga pomoći da razumete svoje dete i pružiti vam potrebne alate da mu pristupite tokom ovih godina bogatih promenama, osećanjima i bujnom maštom.

Verujte mi: u ovom uzrastu deteta, roditeljski zadatak postaje mnogo zahtevniji nego što je bio do tada.

Bez obzira na to da li vašu porodicu čini samo jedan roditelj i dete, ili dvoje roditelja i čopor sestara i braće ili polusestara i polubraće, imati dete slično je provaljivanju šifre. Ako imate više dece, morate da provalite više šifara i da se istovremeno trudite da se deca međusobno slažu.

Vi stvarate okvire za život i vi treba da se borite za istinsku vezu između vas.

Pored svega što će vam život doneti u narednim godinama, pored svih gorkih suza i radosnog osmeha, pored posekotina i trenutaka čitanja, i noći u kojima niko neće oka sklopiti, zapamtite sledeće:

Vašem detetu potrebni ste *vi*. Više nego bilo šta.

Uživajte u čitanju!

Hedvig

NOVI SVET SE OTVARA

Predškolski uzrast predstavlja neverovatno putovanje za nas. U početku vidimo samo ono što nam je blisko i konkretno, pa se onda razvijamo tako da možemo da vidimo beskraj. Od naše male porodice stižemo do šire zajednice. Gotovo ni od čega do svega. Vi ćete, u ulozi roditelja, tokom ovih godina svedočiti detetu koje cveta i kliče: „Spreman sam!“

Dvogodišnjak misli da je najzabavnije na svetu imitirati neku aktivnost odraslih, ali neku godinu kasnije pronaći ćete svog petogodišnjaka ispod stepeništa, kako se sprema da velikim jedrenjakom oplovi ceo svet i usidri se na Borneu.

Krovovi se otvaraju, zidovi padaju, a zvezde su odjednom nadohvat ruke.

To ludo putovanje čuči u svakom detetu. Kao klica u svakom ljudskom biću. To je prava pustolovina za sve nas: i vama će se otvoriti univerzum.

Malo je stvari koje mi pružaju toliko vere u čovečanstvo kao jedan petogodišnjak. Kada dete dostigne kraj tog putovanja, za njega više ne postoje granice. Upravo sada, kada se

nebo otvara nad njim i kada more postaje prozirno, formira se veliki deo čoveka kakav će postati.

Sve što je detetu neophodno da zna o životu ogleda se u njemu u ovom uzrastu. Petogodišnjak je potpuno neiskvaren, potpuno iskren. Zato mu ne smete reći: „Nemoj da me ubeđuješ“, ili: „To mi ne zvuči baš istinito“.

Budućnost je, bez obzira na sve, puna vaganja različitih mogućnosti, kišnih kabanica i teških domaćih zadataka.

Dozvolite da klica u njemu izraste u nešto veliko, u hrabrost i optimizam, u sve što je potrebno da se izgradi bar malo bolji svet. Dete će naučiti da se slaže s drugima kroz igru i maštu, da se pridržava pravila i stremi dobrim stvarima – shvatiće da, ako zaista uradi sve kako treba, zapravo, može tim brodićem da stigne do Bornea.

Životne mudrosti zapljuskuju decu u ovom uzrastu sa svih strana, kroz sve što rade i doživljavaju – vi samo morate da im dozvolite, da ih uzmete za ruku i ukrcate se na brodić ako vas pozovu. To što sada nauče pomagaće im da se suoče s porazima koji im predstoje, s vezama koje će pući i snovima koje jednoga dana treba da ostvare.

Možda će u tome uspeti, možda neće.

Bez obzira na sve, predstoji vam zahtevan i lep put ka osamostaljenju, na kome morate da ga pratite; izaći će iz pelena, naučiće da kaže *ne*, naučiće da jede samo, počeće da priča sve sličnije odraslima i da pita zašto je svet takav kakav je.

To je veliki skok za malo ljudsko biće.

Potpuno sam uverena da kroz ceo život nosite u sebi petogodišnjaka. Zato morate da se borite za njega.

Život će vas iskušavati u ovim godinama, možda i više nego do tada, ali, ako se borite za klicu u detetu, ako ga pratite kako raste, dobićete avanturu na koju se nećete požaliti.

PUT DO MESECA

Mala deca otkrivaju svet oko sebe korak po korak. Polako će naučiti kako on funkcioniše. Moraće da nauče kako se šoljice za kafu i srca lome i popravljaju, moraće da se usude da kažu *da* kada nešto lepo dolazi u njihov život, i da nauče da kažu *ne* ako im nešto ne deluje kako treba. Naučiće da voze tricikl, da mažu hleb, penju se na drveće, sriču sva slova, vezuju pertle i idu sama u ve-ce. Počeće da zauzimaju svoje mesto u svetu i možda će jednoga dana shvatiti koliko su sićušna na ovoj maloj planeti u ovom beskrajnom univerzumu, možda će razumeti koliko je značajno uvažavati druge ljude i biti uvažen.

Koliko je značajno biti s nekim.
Voleti nekoga. Voleti samog sebe.

Sada je red na vas. Dete mora imati nekoga da uhvati za ruku na ovom fantastičnom putovanju. Dete će učiti kroz odnos s drugima, dete uči u vašoj blizini. Zato budite zajedno što više!

I znajte da uplašeno dete ne može ništa da nauči. Ne ispituje ništa novo, ne traži ništa, ne može nigde da ide – zato što već ima previše da obradi.

Ali deca koja se osećaju zaista sigurno u stanju su da otputuju do Meseca i nazad.

SEDAM KORAKA

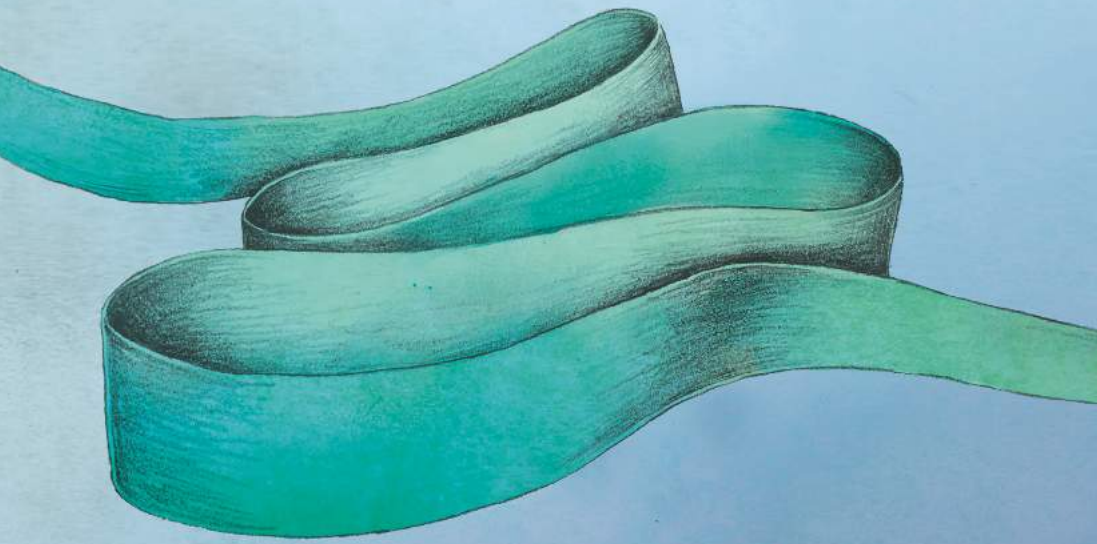

VEZA

U ovom uzrastu postaje sve jasnije ko je vaše dete. Počećete da shvatate ko je taj što je došao u vaš život, naučićete kako voli da ga tešite i kako se ponaša u prostoriji punoj ljudi. Možda ćete videti pravi okean osećanja u njemu, možda će se samo bacati u nepoznato, možda ćete već sada uočiti neke razlike. Svako dete je, jednostavno – ono samo. Vi morate otkriti ko je vaše dete, uvideti šta mu je potrebno i pratiti ga u smeru u kome je već počelo da se formira.

U predškolskom uzrastu, osećanja postaju složenija, a dete počinje da se izražava mnogo jasnije. To menja vaš roditeljski zadatak. Od uloge onoga ko pruža siguran zagrljaj, smiruje, njiše i briše suze, postaje važnije da preuzmete ulogu onoga ko se suočava s detetovim osećanjima i izlazi s njima na kraj. Tokom četiri godine, između druge i šeste godine života, odvija se živopisna eksplozija osećanja u vašem detetu. Možda ćete i vi, kao i mnogi drugi, otkriti da ovaj period može biti naročito zahtevan. Biće mnogo suza i svađa zbog najčudnijih

stvari. Sada se preobražava iz malog deteta koje je koliko-toliko uravnoteženo, u uzbuđenog i ozbiljnog školarca koji na jesen polazi u prvi razred. To putovanje puno je važnih i ekstremnih koraka u razvoju, a vaš je zadatak da detetu pokažete put. Istovremeno treba da gradite vaš odnos, tu *vezu* o kojoj kao opsednuta govorim svim roditeljima, to što vas spaja.

Veza je prvi od sedam koraka roditeljske magije i putem nje stvarate sigurnost koju će vaše dete poneti sa sobom iz vrtića, osnovne škole i dečje sobe, i koju će osećati i kao odrastao čovek. Vaša veza stvoriće u detetu kamen temeljac, učiniće da se jednoga dana odseli od kuće kao samostalan i srećan čovek, koji može da funkcioniše u odnosima s ljudima koje sreće u životu.

Ali do toga ima još mnogo.

Veza koju treba da izgradite i za nju se borite sastoji se od tri dela. Obično o njima govorim kao o trima stazama, a da biste stigli do cilja, morate da pređete sve tri. U predškolskom uzrastu one izgledaju ovako:

1. Stvorite bazu sigurnosti i pronađite formulu za tešenje

Biti baza sigurnosti znači pokazati detetu da možete da podnesete sve u vezi sa čim vam se obrati. To znači poslati mu poruku: „Meni se uvek možeš poveriti.“ Sva deca u potpunosti zavise od utehe, mira i sigurnosti – potrebna im je vaša pomoć